

A DISZKRIMINÁCIÓ FOGALMA

(1) Diszkrimináció

Diszkriminációról olyan tényleges hátrányos helyzetek létrejöttekor beszélünk (amely kialakulhat mind egyenlőtlen bánásmód mind túlkapások révén), amelyek a hatalmi asszimetriára épülnek fel és magukba foglalják a közvetlen és a közvetett diszkriminációt. Diszkriminációra való felhívás maga is diszkriminációnak minősül.

(2) Szabályok megsértése túlkapások következtében

Túlkapás alatt olyan aktív cselekvéseket értünk, amelyek egy konkrét személy ellen irányulnak és különösen jellemzi őket:

- a. a személyi integritás megsértése, zaklatás,
- b. támadás, fenyegetés, ellenségesség, szidalmazás,
- c. megsértés, megalázás, lenézés
- d. gyámkodás, lekezelés

Ezen cselekedetek akkor diszkriminálóak, amennyiben ezek a cselekvések a társadalmilag meghatározott szisztematikus asszimétrián mentén valósulnak meg, vagy mobbing helyzetben vagy hierarchikusan fölérendelt pozícióban kerülnek alkalmazásra.

(3) Egyenlőtlen bánásmód

Személyekkel szemben alkalmazott egyenlőtlen bánásmód akkor diszkriminatív, ha ezek a társadalmilag meghatározott szisztematikus asszimétrián mentén valósulnak meg, vagy mobbing helyzetben vagy hierarchikusan fölérendelt pozícióban kerülnek alkalmazásra, kivéve, ha:

1. egy adott személy speciális (esetenként önmaga által meghatározott) szükségletei alapján és/vagy
2. olyan személyek pozíciójának javítására szolgáló intézkedések formájában jelenik meg, akik társadalmilag szisztematikus diszkriminált helyzetben vannak.

(4) Társadalmilag szisztematikus diszkrimináció

fogalma akkor alkalmazandó, ha a tényleges hátrányos helyzet alapja a lakossági csoportok közötti társadalmilag ható hatalmi asszimétrián, amely különbséget tesz bőrszín, (feltételezett) etnikai származás, nemzetiség, vallási hovatartozás, társadalmi nem, egészségi állapot, fogyatékosság, szexuális beállítottság, a nemi polaritástól való eltérés és az életkor alapján. Olyan fontos infrastruktúrális beruházások elhanyagolása illetve nem teljesítése, amelyek speciális szükségletek teljesítését illetve ezek javítását biztosítják, akkor diszkriminatív, ha emiatt egy személy vagy csoport ténylegesen hátrányba kerül. A szisztematikus diszkrimináció társadalmi realitásai szintén alkotó elemei az 1 §-ban meghatározott diszkriminációnak, ezért azokat is figyelembe kell venni.

(5) A formális hierarchia keretében megvalósuló diszkrimináció

A felettesek valamint munkaadók (formális hatalmi asszimétrián) akkor hoznak létre valódi hátrányos helyzetet, ha egyes beosztottak illetve munkavállalók más, velük formálisan azonos helyzetben lévő munkatársukhoz képest rosszabb elbánásban részesülnek vagy túlkapások áldozatai lesznek (Bossing).

(6) Mobbing

Formálisan azonos helyzetben lévők közötti hátrányos helyzetbe hozásról (Mobbing) vagy a formális hierarchia azonos szintjén levő beosztottak és felettesük közötti hátrányos helyzet kialakításáról (Staffing) akkor beszélünk, ha egy csoport egy személlyel vagy egy kisebbséggel szemben szövetkezik (tényleges hatalmi asszimetria) és ezt a személyt vagy kisebbséget a munkafolyamattal illetve munka tartalmával összefüggő szociális kapcsolatokban folyamatosan és ismétlődően zaklatja, sértegeti, kirekeszti, ellenségeskedést szít.

(7) Közvetett diszkrimináció

A közvetlenül, meghatározott személyek / csoportok ellen irányuló diszkriminációval szemben közvetett diszkriminációról akkor beszélünk, ha olyan látszólag semleges általános szabályok (előírások, eljárások vagy kritériumok) alkalmazására kerül sor, amelyek azonban ténylegesen különösen egyes személyeket vagy csoportokat hátrányos helyzetbe hoz.

(8) Viktimizáció

Fogalmát akkor alkalmazzuk, amikor a hátrányos helyzet egy olyan panasz reakciójaként alakul ki, amelyet a panaszos diszkrimináció miatt tett, függetlenül attól, hogy tanúként, érintettként lépett-e fel a diszkriminációval szemben.

Kidolgozták: Andreas Görg, Araba Evelyn Johnston Arthur, Ursula Hermann, Hakan Gürses, Franjo Schruiff, Ildiko Naetar-Bakcsi, Claudia Krieglsteiner und Gerd Valchars.
Magyarra átdolgozta: Naetar-Bakcsi Ildikó